

ט' עד ט"ז אִיר ה'תש"פ

ב"ה

פֶּרֶשֶׁת אֱמֹר

לֵה' הָאָרֶץ
וּמְלוֹאָהּ

שם

מִשְׁפָּחָה

כְּתָה

לַחֲיוֹת עִם הַזְּמַן

שְׁעוּרִים יוֹמִיִּים
לַחֲיָלִי צְבָאוֹת הַשֵּׁם

ישיבה ותלמוד תורה כפר חב"ד (ע"ר)

מיסודו של כ"ק אדמו"ר רבי יוסף יצחק זצוקל"ה זי"ע מליובאוויטש
ובנשיאותו של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ת"ד 22 כפר חב"ד 60840 | טלפקס: 03-9606878

תּאָגִידִים יִקְרִים,

אַתֶּם מִכִּירִים אֶת הַבֵּטוּי – "לִפְתָּח דֹּף חֲדָשׁ"? דֹּף שֶׁכָּכֵר נִכְתְּבוּ
בוּ דְבָרִים, לֹא תָמִיד הוּא נִרְאָה כָּל כֹּף יָפֶה. פֶּה וְשֵׁם יִשְׁנֵם כְּתָמִי
דִּיו, מַחִיקוֹת שְׁמוֹתֵירוֹת סִמָּנִים עַל הַדֹּף, קִשְׁקוּשִׁים וְשִׁרְבוּטִים
בְּשׁוּלֵי הַנִּיר...

אַבֵּל דֹּף חֲדָשׁ, הוּא נָקִי, לָבֵן וְיָפֶה. דֹּף חֲדָשׁ הוּא הַזְדַּמְנוֹת
חֲדָשָׁה לְהִתְחִיל וְלִכְתֹּב מִן הַהִתְחַלָּה, לֹלֵא כְּתָמִים, לֹלֵא מַחִיקוֹת
וּלְלֵא קִשְׁקוּשִׁים.

עֲכָשׁוּ, תִּנְשְׁמוּ עֶמֶק, אֲנַחְנוּ עוֹמְדִים הַשְּׁבוּעַ, כָּלֵנוּ יַחַד, לִפְתָּח
דֹּף חֲדָשׁ – עֶנְיָק!

הָאֵם אַתֶּם זוֹכְרִים אֶת אוֹתָם מְצַרְעִים וּפְצוּעִים שֶׁהִתְלוֹנְנוּ בְּפָנֵי
מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל כֹּף שֶׁהֵם הִפְסִידוּ אֶת הַהַזְדַּמְנוֹת שֶׁהִיָּתָה לָהֶם
בְּנִיסָן, לְהַקְרִיב אֶת קֶרְבֵּן הַפֶּסַח?

מָה עָנָה לָהֶם מֹשֶׁה? הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹרָה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ,
לִיצֵר עֲבוּרָם, וְלִדּוֹרוֹת, "הַזְדַּמְנוֹת שְׁנִיָּה" בִּי"ד בְּאֵיר, יוֹכְלוּ אוֹתָם
אֲמַלְלִים לְהַקְרִיב אֶת קֶרְבֵּן הַפֶּסַח.

כֵּן, הַשְּׁבוּעַ יַחּוּל שׁוּב י"ד בְּאֵיר. זוֹהִי הַהַזְדַּמְנוֹת שֶׁלָּנוּ לִקְפֹּץ עַל
הָעֲגֻלָּה שֶׁל הַ"הַזְדַּמְנוּיוֹת הַשְּׁנִיּוֹת" זוֹהִי עֲגֻלָּה גְּדוֹלָה הָעֲמוּסָה
בְּ"דָפִים חֲדָשִׁים".

אִם נִשְׁכִּיל לַעֲלוֹת עַל הָעֲגֻלָּה הַזֹּאת, נִצְלִיחַ לְזַכֵּר תָּמִיד
שֶׁ"בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם" אֵין מִצֵּב "אָבוֹד". תָּמִיד נָתַן לִפְתָּח דֹּף חֲדָשׁ עִם
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּלְנִסּוֹת הַזְדַּמְנוֹת נִוְסָפֹת.

שְׁבוּעַ טוֹב וּמִבְרֹךְ

הַרְבֵּה אֲנִי אֶעֱשֶׂה כִּכֶּן

ט' איר

● תקצ"ד ●

יום הכנסת כבוד-קדשת אדמו"ר מהר"ש בביתו של אברהם אבינו עליו-השלוש. כבוד-קדשת אדמו"ר הצמח-צדק עכב את הבית עד שעה ארבע אחר-הצהרים. הרב הקדוש רבי חיים-אברהם בנו של רבנו הזקן אמר: "כנראה שהוא עסוק עם אורחים חשובים יותר מאתנו..." (תולדות אדמו"ר מהר"ש ע' 21)

בשעת הבית, אמר כבוד-קדשת אדמו"ר הצמח-צדק על בנו הרבי מהר"ש, ששמע מסבו כבוד-קדשת אדמו"ר הזקן, ששמואל הינו: שמו - אל. (שם ע' 22)

● תר"ז ●

כבוד-קדשת אדמו"ר מהר"ש כשהגיע ליום הבר-מצוה שלו, היה בקי בעל-פה בכל ששת סדרי משנה ובספר התנ"א באותיותיהם. (שם ע' 32)

י"א איר

● תרנ"ג ●

כבוד-קדשת אדמו"ר מוהרי"צ מספר:

ביום ראשון לפרשת אחרי מות - קדושים, חדשים לפני הבר-מצוה שלי, שהיה יום חנוכי הגלוי להנחת התפלין (שכן התחלתי להניח תפלין הרבה יותר מקדם!) אמר אבי כבוד-קדשת אדמו"ר מוהרש"ב מאמר חסידות על הפסוק: "וחזקת והיית לאיש". (ליקוטי דיבורים ח"א ע' 214).

י"ב איר

● תרט"ו ●

יום הולדתו של הרב הגאון הרב החסיד ר' יעקב-מרדכי בעזפולוב, הרב מפולטבה שבאוקראינה. הוא היה אחד מהשלושה שקבלו "סמיכה" מכבוד-קדשת אדמו"ר מהר"ש.

שמש למעלה משלושים שנה כרב בפולטבה.

היה מחסידי אדמו"ר מהר"ש ואחר-כך מחסידי אדמו"ר מוהרש"ב - שעמו היה תלמיד-חבר בשנים תרמ"ב-תרמ"ד, והוא האחד שבו התנחם אחר הסתלקות אביו אדמו"ר מהר"ש! (ימי חב"ד ע' 30)

י"ג איר

● תשי"ב ●

יום פטירתו של הויתק וחסיד ר' ישראל-אריה-ליב שניאורסאהן, אחיו של כבוד-קדשת אדמו"ר נשיא

דורנו, בגיל ארבעים ושלוש. נפטר בעיר ליברפול אנגליה.

על-פי בקשת הרבי העלה ארונו לארץ-ישראל, והוא נטמן בחלקת חב"ד בעיר צפת. (ימי חב"ד ע' 169)

הרבי אמר קדיש ביום זה בכל שנה.

הרבי דאג שהבשורה על פטירת בנה לא תגיע לרבנית חנה, ועד ו' תשרי תשכ"ה (יום הסתלקותה) לא ידעה מזה. במשך שנים-עשרה וחצי שנים (!) הצליח הרבי להעלים זאת מידיעת אמו כדי למנוע

ממנה צער. (תולדות לוי יצחק ח"ב ע' 410)

י"ד איר

• תרס"ב •

כבוד-קדשת אדמו"ר מוהרי"צ, שהיה באותה עת מנהל ישיבת תומכי-תמימים, נאסר בעקבות הלשנה על כך שבישיבה נמצאים בחורים שמשתמטים מהצבא הרוסי באמצעות שחד.

(קונטרס ומעין מבית ה' ע' 28. ימי חב"ד ע' 170)

ט"ו איר

• תנש"א •

כבוד-קדשת אדמו"ר חלק לכל אחד ואחד קונטרס שיחות-קדש שנדפס תחת השם "דבר מלכות", המכיל ארבע שיחות-קדש "חדושים ובאורים בהלכות מלכים", בנושא גאולה ומשיח – בצרוף שטר של דולר לצדקה.

יש לציין, כי חלקה זו היא החלקה היחידה – שהתקיימה ביום חול "רגיל", ללא קשר לאיזה חג או מועד שקרב. חלקו על-ידי הרבי 6,500 קונטרסים. (אראנו נפלאות ע' 145)

ספור חסידי

לא תשנא

ר' גרשון לידר היה מכנים אורחים ידוע בעירו. הוא לא היה עשיר, אבל ביתו היה פתוח תמיד לרוחה. לעצתו, עשיר העירה היה קמצן גדול. כשהיו עניים או אורחים מתדפקים על דלתותיו, היה שולח אותם לביתו של ר' גרשון.

במשך שנים קבל ר' גרשון את הדבר בעין טובה. יום אחד חרה לו הדבר: איך יתכן שיהודי עשיר שולח את כל הנזקקים אליו, והוא אינו נותן להם דבר? נסע אל רבו, הצדיק רבי מרדכי מלכוביץ', והתאונן על הדבר.

השיבו הצדיק: "התורה מזהירה: 'לא תשנא את אחיך בלבבך'. אסור שהלב הטוב שלך, 'בלבבך', יהיה גורם לשנאה כלפי אחיך, שלא נחן במדה זו".

היום יום

יום ראשון • ט' איר • כ"ד לעומר

מורנו הבעל-שם טוב אמר: כל דבר ודבר אשר האדם רואה או שומע, הוא הוראת הנהגה בעבודת ה'. וזהו ענין העבודה, להבין ולהשכיל מכל דרך בעבודת ה'.

שורת תניא

פרק מ"ו

מלך גדול ורב מראה אהבתו הגדולה והעצומה לאיש הדיוט ונבזה ושפל אנשים ומנוול המוטל באשפה ויורד אליו ממקום כבודו. . ומקומו ומרימו מאשפתו ומכניסו להיכלו. . על אחת כמה וכמה שתתעורר ממילא האהבה כפולה ומכופלת בלב ההדיוט. . אל נפש המלך

עצה נוספת השנה לכל נפש לעורר אהבת ה' - היא להתבונן בעקרון של "כמים הפנים לפנים, כן לב האדם אל האדם": כמו שכאשר אנו מביטים במים, בצורה טבעית משתקפת אלינו דמותנו בחזרה, כך גם כשאדם מראה אהבה וקרוי לחברו - בהכרח שהדבר יעורר את החבר להחזיר יחס דומה.

על-אחת-כמה-וכמה אם מדבר במלך גדול ועצום - המראה אהבה לאיש שפל ביותר המוטל באשפה, והנה המלך יורד אליו ממקום כבודו, ומרים אותו מאשפתו, ומכניס אותו - ביחידות! - להיכלו, ומפגין כלפיו חבה עצומה "בכל לב ונפש". במקרה כזה, אפלו אם האיש "לבו כלב האבן" - המס ימס והיה למים" מרב אהבה שתתעורר בו למלך!

והנמשל... בשעור של היום הבא.

פסק לי פסוקה

אמור כא.ו.

קדשים יהיו
לאלהיהם ולא יחללו
שם אלהיהם
כי את אשי יהוה
לחם אלהיהם
הם מקריבם והיו
קדש:

קדשים יהיו - על
כרחם יקדישום בית-
דין בכך.

המצוה היומית

מ"ת רנב.

המצוה הרנ"ב - האזהרה שגם הזהרנו מלהונות את הגר בדברים, והוא אמרו יתעלה: "וגר לא-תונה" (שמות כב, כ) ולשון המכילתא (פרשת משפטים שם): "וגר לא תונה" - בדברים. ונכפל הלאו ואמר: "לא תונו אתו" (ויקרא יט, לג). ובספרא (פרשת קדושים): "שלא תאמר לו: אמש היית עובד עבודה זרה ועכשו נכנסת תחת כנפי השכינה".

גאולה ומשיח

עתיד הקדוש-ברוך הוא להיות יושב בגן-עדן ודורש, וכל הצדיקים יושבים לפניו, וכל פמליא של מעלה עומדים על רגליהם... והקדוש-ברוך הוא יושב ודורש תורה חדשה שעתידי לתן על-ידי משיח.

וכיון שמסים ההגדה, עומד זרובבל בן-שאלתיאל על רגליו ואומר יתגדל ויתקדש, וקולו הולך מסוף העולם ועד

סופו, וכל באי עולם כלם עונים אמן. ■ ילקוט שמעוני, ישעיה, רמז תכט.

היום יום

יום שני • י' איר • כ"ה לעומר

נהגין [=אנו נוהגים] להטביל פרוסת המוציא שלוש פעמים במלח, ולא לזרק המלח על הפרוסה.

יום ב' דחג השבועות תרכ"א בסעודה ספר ה' צמח צדק: יום ב' דחג השבועות תקנ"ה בסעודה אמר אדוני אבי זקני מורי ורבי (רבנו הזקן): ביום ב' דחג השבועות תקנ"ח בסעודה אמר כבוד קדשת מורי ורבי (המגיד ממעזריטש): "וספרתם לכם" – וספרתם הוא מלשון ספירות ובהירות. "וספרתם לכם", צריכים לעשות שיהיה ה"לכם" בהיר. וישען כבוד קדשת אדוני אבי זקני מורי ורבי [אדמו"ר הזקן] על זרועות קדשו, וישורר את הנגון של ד' בבות בדבקות גדולה. אחר כך הגביה את ראשו הקדוש ויאמר – בנגון של שאלה: ובמה מספרים את ה"לכם"? ותוך כדי דבור אמר – בנגון של תשובה: ב"שבע שבתות תמימות", בבורר שבע המדות, שכל מדה ומדה תהיה כלולה משבע, ושבע המדות עצמם יהיו שבע שבתות, דשבת אינה צריכה ברור.

שורת תניא

פרק מ"ו, המשך.

כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה . . עָשָׂה לָנוּ אֱלֹהֵינוּ . . כִּי הֵנִיחַ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעֲלִיּוֹנִים וְאֶת הַתַּחְתּוֹנִים וְלֹא בָחַר בְּכוֹלָם כִּי אִם בְּיִשְׂרָאֵל עִמּוֹ וְהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם . . בְּכַבּוּדוֹ וּבַעֲצָמוֹ . . כְּדֵי לְקַרְבָּם אֵלָיו

קיימים רבבות ואלפים של עולמות והיכלות רוחניים ונעלים, בהם מספר עצום של גדודי מלאכים קדושים העובדים את ה' באימה וביראה. האם שם בחר הקדוש ברוך הוא לשפן? ובכן, האזינו לדושיה של המלאכים עצמם, עליו אנו חוזרים בתפלה: "איה מקום כבודו?", שואלים המלאכים, ומקבלים את התשובה: "מלא כל הארץ – כבודו", הקדוש ברוך הוא נמצא דוקא בארץ, אצל עם ישראל.

הקדוש ברוך הוא ירד כביכול ממקומו, כמו שכתוב "וארד להצילו", והוציאנו ממצרים, המקום הטמא ביותר – כדי לקרב אותנו לעבודתו, על מנת שדוקא אנחנו נתיחד ונתדבק בו על ידי למוד התורה וקיום המצוות. איזו אהבה עצומה לקדוש ברוך הוא הדבר מעורר בקרבנו!

פסק לי פסוק

אמור כא, כד.

וידבר משה אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל:

וידבר משה – המצוה הזאת. אל אהרן וגו' ואל כל בני ישראל – להזהיר בית דין על הכהנים.

המצוה היומית

המצוה הרמ"ה – הצווי שנוצטונו בדין מקח וממכר, כלומר: הדרכים שבהן מתקיים המקח והממכר בין המוכרים והקונים, וכבר למדנו על אפן (קניין) זה ממה שאמר יתעלה: "וכי תמכרו ממכר לעמיתך וגו'" (ויקרא כה, יד) . .

גאולה ומשיח

ה'צמח צדק' דבר פעם על ביאת המשיח, וזה היה באחד מהזמנים שעליהם נאמר שאין הוא יכול לבוא אז. שאל אחד הנוכחים: היתכן, הלוא כתוב שבזמן כזה אינו יכול להגיע? ענה ה'צמח צדק': שיבוא, וכאשר יבוא הרי יתרוצו כל הקשיות – אזי יתרוצו גם קשיות זו. ■ לקוטי שיחות ח"א, עמ' 272.

היום יום

יום שלישי • י"א איר • כ"ו לעומר

אומרים בתפלה:

וכן – בצירי ולא בפתח – שני כתובים.
חייטני – בקמץ ולא בפתח – מירדי בור.
זכר – זין בסגול ולא בצירי – רב טובך.
משליך קרחו – בפתח ולא בקמץ – כפתים.
ומלכותו ואמונתו לעד קימת.

שירת תניא

פרק מ"ו, המשך.

אשר קדשנו במצותיו שהעלנו למעלת קודש העליון ברוך הוא שהיא קדושתו של
הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו . . ולכן חייבו רז"ל לקום ולעמוד מפני כל
עוסק במצוה . . מפני ה' השוכן ומתלבש בנפשו בשעה זו רק שאין נפשו מרגשת
רבנו הזקן ממשיך לבאר את הקרוב העצום בו מקרב אותנו הקדוש ברוך הוא. כמו
במשל ממלך שהכניס את האיש הפשוט לחדרו וחבק ונשק אותו – כך בנמשל, כל פעם
שיהודי מקים מצוה, הוא נכנס בפניו להיכל המלך!
לכן אנו אומרים לפני קיום מצוה "אשר קדשנו במצותיו": הקדוש ברוך הוא העניק
לנו על ידי המצוות – את קדושתו בעצמו.
לכן חובה לעמד בפני אדם המקים מצוה, כי בשעה זו שוכן בו הקדוש ברוך הוא.
אף שאותו אדם לא מרגיש בכך, אין הדבר משנה את העבדה כי כעת – הוא נמצא
ביחוד נפלא עם הקדוש ברוך הוא.

פסוק לי פסוקך

אמור כב"ח.

דבר אל אהרן ואל
בניו ואל כל בני
ישראל ואמרת אליהם
איש איש מבית
ישראל ומן הגר
בישראל אשר יקריב
קרבנו לכל נדריהם
ולכל נדבותם אשר
יקריבו ליהוה לעלה:
נדריהם – הרי עלי.
נדבותם – הרי זו.

המצוה היומית

המצוה הרמ"ה – הצווי שנוצטונו בדין מקח וממכר, כלומר: הדרכים שבהן מתקים המקח והממכר בין המוכרים
והקונים, וכבר למדו על אפן (קניין) זה ממה שאמר יתעלה: "וכי תמכרו ממכר לעמיתך וגו'" (ויקרא כה"ד), אמרו (בבא
מציעא מז): "דבר הנקנה מיד ליד, כלומר המשיכה". וכבר נתברר, שדבר תורה מעות קונות, ואין המשיכה במטלטלין
אלא תקנת חכמים: וכן המסירה וההגבהה. ובפרוש אמרו (שם צט): כדרך שתקנו משיכה בלוקחין כך תקנו משיכה
בשומרין (שה"משיכה" לרשותן מטילה עליהן חיובי השומרים) . .

גאולה ומשיח

אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, רבנו של עולם, אתה יודע כוחו של יצר הרע שהוא קשה. אמר להם הקדוש
ברוך הוא, סלקו אותו קמץ קמץ בעולם הזה, ואני מעבירו מכם לעתיד. שנאמר "סלו סלו המסלה סקלו מאבן..."
ולעולם הבא, אני עוקרו מכם, שנאמר "והסרתי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר". ■ תנחומא בעלותך סימן י.

היום יום

יום רביעי • י"ב אייר • כ"ז לעומר

אומרים בתפלה: מנו מאמר – מ"ם שלישית קמוצה.

כיום כו' נאמר – מ"ם פתוחה.

זכור – במלאפום – כי עפר אנחנו.

ונטלתני – טי"ת פתוחה, למ"ד בשבא, ת"ו דגושה פתוחה.

ואהבתך לא תסור – ולא אל תסיר.

שורת תניא

פרק מ"ו, סיום.

ובזה יובן חומר עונש איסור מלאכה בשבתות וחמץ בפסח השנה לכל נפש
לפי שאף בנפש בור ועם הארץ גמור מאיר אור קדושת שבת ויום טוב
ונידון בנפשו. . על חלול קדושה זו. . כמו בקדושת נפש הצדיק

רבנו מוסיף לבאר, כי בכל מצוה שכל יהודי מקיים, תהא דרגתו אשר תהא –
הוא מתקשר עם הקדוש ברוך הוא, וכן להפך. הדבר מתבטא בהלכה, שאין
הבדל בענש בין יהודי פשוט שחלל שבת, חלילה, ובין צדיק גדול. מדוע? למה
מחמירים עם כלם בשוה?

מסביר רבנו: קדשת השבת מאירה על כל אחד מישראל, ללא כל הבדל;
"תורה אחת לכולנו"! לכן, אם חלל קדשה זו שבנפשו – הוא חייב מיתה. כמו-כן
כאשר יהודי מקיים מצוה, בין אם חש בכך בין אם לאו – הוא מתקשר עם
הקדוש ברוך הוא, כנאמר בתהלים "ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך",
כלומר, אמנם אינני מרגיש בעצמי את קדשת המצוות בהם אני "עמך", אבל
בכל זאת – "ואני תמיד עמך", אין זה משנה את העבדה שבכך הנני מתאחד עם
הקדוש ברוך הוא!

פסק לי פסוקה

אמור כג"ט.

וספרתם לכם

ממחרת השבת

מיום הביאכם את

עמר התנופה שבע

שבתות תמימת

תהיינה:

ממחרת השבת –

ממחרת יום טוב.

תמימת תהיינה – מלמד

שמתחיל ומונה

מבערב, שאם לא כן

אינן תמימות.

המצוה היומית

המצוה הרמ"ה – הצווי שנצטוונו בדין מקח וממכר, כלומר: הדרכים שבהן מתקיים המקח והממכר בין המוכרים
והקונים, וכבר למדו על אפן (קנ"ז) זה ממה שאמר יתעלה: "וכי תמכרו ממכר לעמיתך וגו'" (ויקרא כה, יד), אמרו (בבא
מציעא מז): "דבר הנקנה מיד ליד, כלומר המשיכה".

גאולה ומשיח

בענין הגאולה, שהיא ענין כולל, הנוגע לכלל ישראל, אינו די אם חלק מישראל יאמרו תפלה בכונה גדולה, אלא
הכרחי הדבר שכל ישראל יתפללו בכונה עצומה, בשעה שמתפללים לה', כי יגאל אותם. וכן לא די לך בתפלה
אחת, כי מאחר שהגאולה העתידה צריכה להיות בנפלאות גדולות, יש להרבות בתפלה עליה. ■ מעם לועז.

היום יום

יום חמישי • י"ג אייר • כ"ח לעומר

במנחה אומרים תחנון.

רבנו הזקן – באותם השנים שהיה אומר מאמרים קצרים – אמר: "דע מה למעלה ממך", דע כי כל מה שיש למעלה בפרצופים וספירות העליונות, הכל הוא ממך, שתלוי בעבודת האדם.

שירת תניא

פרק מ"ו

והנה בכל דור ודור וכל יום ויום חייב אדם לראות עצמו כאלו הוא יצא היום ממצרים. והיא יציאת נפש האלהית ממאסר הגוף. . ליכלל ביחוד אור אין סוף ברוך הוא

בפרק הקודם למדנו, כי כל אחד יכול לעורר בעצמו אהבת ה', בהתבוננות הבאה: כמו שמלך גדול מראה אהבה עצומה לאיש פשוט ביותר – כך אנו, הקדוש-ברוך-הוא הוציאנו ממצרים ונתן לנו להתאחד עמו על ידי קיום המצוות. נשאלת אפוא השאלה: מה הקשר שלנו לכל ה"עסק" הזה? הרי יציאת מצרים התרחשה לפני זמן כה רב, ומדוע שנחוש – אנחנו, כיום, ובזמן הגלות – אהבה גדולה לקדוש-ברוך-הוא בשל כך?

והתשובה היא – הפסוק השלישי מי"ב הפסוקים: יציאת מצרים לא התרחשה בעבר, אלא מתרחשת בכל יום אצל כל יהודי. יכלתנו לצאת מ"מאסר" הגוף ותאוותיו, ולהתאחד עם הקדוש-ברוך-הוא על ידי קיום מצוותיו – היא יציאת מצרים הפרטית שלנו כיום, ובשל כך אנו יכולים לחוש אהבה עזה לקדוש-ברוך-הוא.

פסק לי פסוקה

אמור כגכד.

דבר אל בני ישראל
לאמר בחדש
השביעי באחד
לחדש יהיה לכם
שבתון זכרון תרועה
מקרא קדש:
זכרון תרועה – זכרון
פסוקי זכרונות
ופסוקי שופרות, לזכר
לכם עקדת יצחק
שקרב תחתיו איל.

המצוה היומית

המצוה הרמ"ה – הצווי שנצטוונו בדין מקח וממכר, כלומר: הדרכים שבהן מתקים המקח והממכר בין המוכרים והקונים, וכבר למדו על אפן (קניין) זה ממה שאמר יתעלה: "וכי תמכרו ממכר לעמיתך וגו'" (ויקרא כה, יד), אמרו (בבא מציעא נז): "דבר הנקנה מיד ליד, כלומר המשיכה". וכבר נתברר, שדבר תורה מעות קונות, ואין המשיכה במטלטלין אלא תקנת חכמים: וכן המסירה וההגבהה. ובפרוש אמרו (שם צט): בדרך שתקנו משיכה בלוקחין כך תקנו משיכה בשומרין (שה"משיכה" לרשותן מטילה עליהן חייבי השומרים) .

גאולה ומשיח

דור אחר דור סללו בשבילנו את הדרך, ולא נשאר לנו אלא להשלים ה"פכים קטנים". ומאידך גיסא הנה עלינו ועל דורנו מטלת החובה לסים את הברורים בעקבתא דעקבתא דמשיחא, ולהמשיך גלוי המשיח למטה מעשרה טפחים בעולם הזה הגשמי. ואפלו בהתבוננות שעה קלה בענינים אלו, הרי צריך לאחז חיל ורעדה, אשר כל ענינים הנוראים האמורים בדברי זכרונם לברכה בענינים דמשיח והגלוי שאז... הנה כל זה תלוי בעבודתנו אנו.

■ אגרות קודש כרך ה, אגרת א' תפא.

היום יום

יום ששי • י"ד איר פסח שני • כ"ט לעומר

פסח שני ענינו הוא – אין "אבוד" [=להתיאש מלתקן], תמיד אפשר לתקן. גם מי שהיה טמא, מי שהיה בדרך רחוקה, ואפלו – "לכם", שהדבר היה ברצונו, אף-על-פי-כן אפשר לתקן.

שורת תניא

פרק מ"ח.

כאשר יתבונן המשפיל בגדולת אין סוף ברוך הוא כי כשמו כן הוא אין סוף ואין קץ ותכלית כלל לאור וחיות המתפשט ממנו יתברך ..

בפרקים מומז למדנו, כיצד לעורר אהבה לה' "כמים הפנים לפנים", כיון שהקדוש-ברוך הוא ירד להוציאנו ממצרים, המקום הטמא ביותר, וקרבו אליו ולעבודתו. מסתבר שהחלק השני של ההתבוננות קל יותר: להתבונן במצבנו השפל. החלק הראשון קצת יותר מסבך: להתבונן בכך שהקדוש-ברוך הוא "ירד" מהעליונים כדי לקרבו אלינו; הרי אין לנו משג כמה הקדוש-ברוך הוא נעלה, כך שאיננו תופסים עד כמה "ירד" כביכול כדי להגיע אלינו...

לכן, מסביר לנו רבנו הזקן בפרק זה בקצור את הענין של "גדלות ה'", על-פי תורת החסידות. להתבונן בכך שהקדוש-ברוך הוא "אין סוף" אמתי, ללא כל הגבלה כלל, ולכן עשה צמצומים רבים עד שברא עולם כלשהו; כי גם העולם העליון והרוחני ביותר – הוא עולם מגבל. וכך עוד צמצום ועוד צמצום, עד שנברא העולם הזה המתחתון.

פסק לי פסוקה

אמור כג, מג.

למען ידעו
דרתיכם כי בסכות
הושבתי את בני
ישראל בהוציאני
אותם מארץ
מצרים אני יהוה
אלהיכם:
כי בסכות הושבתי –
ענני כבוד.

המצוה היומית

המצוה הרל"ו – הצווי שנצטוונו בדין חובל בחברו, והוא אמרו יתעלה: "וכי יריב אנשים והכה איש את רעהו" (שמות כא, יח). ואלו הם הנקראים: דיני קנסות. ויש כתוב הכולל דיני קנסות כלם, והוא אמרו יתעלה: "כאשר עשה כן יעשה לו" (ויקרא כד, יט). הכוונה בזה שלוקחים מממונו (מה שהזיק לו) כדי מה שהזיק, כמו שבא בקבלה: אפלו בישו בלבד – הרי אלו גובים מממונו כדי אותו השעור.

גאולה ומשיח

מעמדם ומצבם של בני-ישראל בזמן הגלות הוא באפן של "טמאים לנפש אדם"... ועל זה צועקים בני-ישראל: "למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה'" – היתכן שנמצאים עדין בזמן הגלות, שבית המקדש חרב, ואי-אפשר להקריב קרבנות? ...! המענה האמתי לטענה "למה נגרע" הוא על-ידי זה שמתקנים ומשלימים את כל הענינים של הקרבת הקרבנות בגשמיות, כפשוטם, שהיו חסרים במשך קרוב לאלפים שנות הגלות, שכל זה יתקן וישלם בבית המקדש השלישי, "מקדש אדני כוננו ידיך", ש"בנוי ומשכלל יגלה ויבוא מן השמים", ובו יהיו כלולים גם בית ראשון (שנבנה בחדש זיו) ובית שני. ■ ט"ו באיר ה'תש"א; 'תורת-מנחם - התוועדות' ה'תש"א כרך ג, עמ' 192.

כֹּהֲנִים זְרִיזִין הוּ

א

פְּרִשְׁתָּנוּ פוֹתַחַת "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן, וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִטָּמָא בְּעַמִּיו". רִש"י עַל אֶתֶר מִתְעַכֵּב עַל הַמְּלִים "אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים" וּמִפְּרָשׁ: "אָמַר וְאָמַרְתָּ, לְהַזְהִיר גְּדוּלִים עַל הַקְטָנִים".

כַּמְדָּבָר כַּמָּה פְּעָמִים, פְּרוּשׁוֹ שֶׁל רִש"י עַל הַתּוֹרָה הוּא מְדִיק בְּתַכְלִית הַדִּיוק לַפְּרָטִי פְּרָטִים, כּוֹלֵל גַּם הַמְּלִים שְׁאוֹתָם מַעֲתִיק רִש"י מִן הַפְּסוּק – ה'דְּבַר הַמִּתְחִיל'.

וְצָרִיךְ לְהַבִּין: בַּפְּשׁוּטוֹת, רִש"י מַגִּיעַ לַיֵּשֶׁב אֶת הַכְּפִילוֹת בַּפְּסוּק הַמִּתְבַּטָּאת בַּמְּלִים "אָמַר וְאָמַרְתָּ". מַדּוּעַ אִם-כֵּן מַצִּיט רִש"י בְּדְבַר-הַמִּתְחִיל גַּם אֶת הַמְּלִים "אֶל הַכֹּהֲנִים"?

ב

וְהַבְּאוּר בָּזֶה: בְּכַךְ שֶׁרִש"י מַצִּיט אֶת הַמְּלִים "אֶל הַכֹּהֲנִים", מִתְכוּן רִש"י לְתַרְץ קִשְׁיָא הַעֲלוּלָה לְהַתְעוֹרֵר עַל פְּרוּשׁוֹ. הַקִּשְׁיָא הִיא, מַדּוּעַ לֹא הֵבִיא רִש"י פְּרוּשׁ אַחֵר עַל כְּפִילוֹת הַלְשׁוֹן "אָמַר וְאָמַרְתָּ", פְּרוּשׁ הַמִּתְאִים יוֹתֵר בַּפְּשׁוּטוֹ שֶׁל הַמִּקְרָא.

בְּהַמְשָׁךְ הַפְּרָשָׁה, עַל הַפְּסוּק "וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן וְאֶל בָּנָיו וְאֶל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", מִפְּרָשׁ רִש"י: "לְהַזְהִיר בֵּית-דִּין עַל הַכֹּהֲנִים". כְּלוּמָר, שֶׁזֶּה שְׁמֵשׁ דְּבַר בְּפָנֵי בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל עַל הַלְכוֹת שְׂאִינָן שְׂיָכוֹת אֲלֵיהֶם כִּי אִם לַכֹּהֲנִים, הוּא כְּדֵי שֶׁבֵּית-הַדִּין הַמְּרַכֵּב מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְזַרֵּז אֶת הַכֹּהֲנִים בְּמַצּוֹתֵיהֶם.

וּמַדּוּעַ לֹא פִּרְשׁ רִש"י גַּם כָּאן כֵּךְ, שֶׁהָאֻמְיָרָה הַכְּפוּלָה "אָמַר וְאָמַרְתָּ" הִיא כְּדֵי לְהַזְהִיר אֶת בֵּית-הַדִּין עַל הַכֹּהֲנִים, כְּפִי שֶׁפִּרְשׁ בְּהַמְשָׁךְ הַפְּרָשָׁה? וּבִפְרָט שֶׁרִש"י צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ דִּין חֲדָשׁ וּמַחֲדָשׁ "לְהַזְהִיר גְּדוּלִים עַל הַקְטָנִים", שֶׁהוּא דִּין מִיָּחָד הַשֵּׁיךְ רַק בְּמַצָּוָה זוּ!

כְּדֵי לְתַרְץ תְּמִיחָה זוּ מַצִּיט רִש"י אֶת הַמְּלִים "אֶל הַכֹּהֲנִים" בְּהַדְּגִישׁוֹ שֶׁכָּאן לֹא נָתַן לַפְּרָשׁ שְׁהַצּוּי הָיָה לְבֵית-דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל הַכֹּהֲנִים, כִּי נֶאֱמַר שְׁהַצּוּי הָיָה אֶל הַכֹּהֲנִים בְּלִבָּד, וּמִכְרָחִים לוֹמַר שֶׁהַכְּפִילוֹת הִיא כְּדֵי "לְהַזְהִיר (אֶת הַכֹּהֲנִים) הַגְּדוּלִים עַל (הַכֹּהֲנִים) הַקְטָנִים".

אך עדין צריך להבין:

הן אמת שעל-פי באור זה מובן הכרחו של רש"י שהצווי היה לכהנים ולא לבית-הדין של ישראל. אך בפסוק עצמו צריך להבין, מדוע אכן היה הצווי רק לכהנים, ובית-דין לא נצטוו להשגיח עליהם שישמרו את מצותם כפי שנצטוו בהמשך הפרשה?

והבאור בזה:

ידוע הכלל המזכר בגמרא, ש"כהנים זריזין הן". בגלל זריזותם של הכהנים אין צורך להזהיר את בית-הדין עליהם, והאזהרה היחידה הנצרכת היא עבור הכהנים הקטנים שעדיין אינם יודעים להשמר מפני הטמאה – עליהם מזהירה התורה את הכהנים הגדולים שישגיחו ויעוררו אותם לשמר על דיני הטמאה. גם בהמשך הפרשה, שם הזהירה התורה את בית-הדין של ישראל על הכהנים, לא היה זה על-פי צווי ה', אלא משה רבנו עשה כן מדעת עצמו.

מדוע עשה כן משה? משום שאת הכלל ש"כהנים זריזים הם" אפשר לפרש בשני אפנים:

(א) מצד עבודת הכהנה, כשעוסקים הכהנים בעבודת המקדש המטלת עליהם הרי זה פועל עליהם להתנהג בזריזות כמתאים לעבודה. (ב) מצד תכונת נפש הכהנים, שכן ברא אותם ה' שהם יהיו זריזים בכל מה שקשור למצוות המטלות עליהם.

ההבדל בין שני האפנים, בדברים שאינם שיכים ישירות לעבודת הכהנה – כמו זהירות מטמאה והאסור להתחתן עם פסולים. לפי האפן הראשון בזה הם אינם זריזים, ולפי האפן השני גם בזה הם זריזים.

משה רבנו חשש לאפן הראשון, ולכן ראה צורך להזהיר את בית-הדין של ישראל על הכהנים, לשמר אותם מהדברים שאינם קשורים ישירות לכהנה.

ועל-פי פנימיות הענינים, יש בנפשו של כל יהודי את שתי הבחינות הללו שבכהנה. ישנה הבחינה שרק כאשר עוסקת בתורה ובמצוות היא מתנהגת כמו שצריך "בזריזות", אך כשעוסקת בעניני העולם נחלשת התקשורתה לאלקות. אך ישנה בחינה שהיא קשורה תמיד לקדוש-ברוך-הוא, והיא נקראת "יחידה".

עבודתו של יהודי היא "להזהיר גדולים על הקטנים" – לעורר גם את החלק שבנשמה שאינו מרגיש תמיד את אור ה', ולהכין אותו לגאולה האמתית והשלמה, שתבוא תכף ומיד ממשי.

(ע"פ 'לקוטי שיחות' חלק לו, עמוד 61)

קו התאריך

א

עומדים אנו בשיאם של ימי ספירת העמר – הימים אותם מונים מדי יום ומדי שבוע בין חג-הפסח לחג-השבועות. כידוע, ספירת העמר מהווה הכנה למתן-תורה, שלכן מיד בסיום ארבעים ותשעה ימי הספירה, מגיע חג-השבועות – חג מתן-תורה.

וצריך להבין, מהו הקשר בין ספירת העמר לבין מתן-תורה, עד-כדי-כך שרק לאחר ההכנה של ימי ספירת העמר נתן להגג את חג מתן-תורה?

והבאור בזה: הן מתן-תורה והן ספירת העמר, מתיחדים בכך שהם קשורים עם כל אדם בפרט. על ספירת העמר אומרת הגמרא שצריך "שתהא ספירה לכל אחד ואחד" – שכל יהודי צריך לספור את ספירת העמר בעצמו – שלא כמו ספירת השמיטין והיובלות המטלת על בית-הדין. כך גם מתן-תורה הוא אינו חג עבור כלל ישראל, כי-אם עבור כל יהודי ויהודי בפני עצמו, וכמו שה' אמר בעשרת הדברות "אנכי ה' אלקיך" לשון יחיד, כי ה' נותן את התורה לכל אדם בפני עצמו, הוא מצוה לכל אחד לחוד שיקים את כל המצוות, ונותן לו ביחוד כוח לכך.

ב

לפי זה, מבאר אדמו"ר הזקן שאלה המתעוררת בענין ספירת העמר:

הפסוק בפרשתנו המדבר על ספירת העמר, אומר "תספרו חמשים יום". ולכאורה אינו מובן, שהרי כאמור ספירת העמר היא רק ארבעים ותשעה ימים, ולא חמשים? ומבאר רבנו הזקן ב"לקוטי תורה", שעל-ידי-זה שסופרים ארבעים ותשעה יום, שהם כנגד מ"ט שערי בינה – מתגלה ביום החמשים 'שער הנו"ן', שער החמשים שענינו הוא מתן-תורה.

נמצא אם-כן שביום חג-השבועות ישנם שני ענינים: (א) זה שחג-השבועות הוא זמן מתן-תורתנו, כי בששי בסיון היה מתן-תורה. (ב) זה שבו נשלמו חמשים ימי הספירה, ומתגלה בו השער הנעלה שכנגד החמשים, המגיע על-ידי עבודת ספירת העמר ארבעים ותשעה ימים.

שני ענינים אלו חלים אמנם כיום ביום אחד, אך יתכן גם מצב שהם יחולו בשני ימים שונים:

ידוע שבגלל שבדור הארץ הוא עגל והשמש מסובבת את כדור הארץ – חייב להיות מקום מסים על פני הארץ ששם מתחלקים הימים. מקום זה נקרא בשם "קו התאריך", והמקום שמצדו האחד של הקו מרחק מהמקום שבצדו השני בעשרים וארבע שעות. כאשר אדם עובר את קו זה הרי הוא 'מרויח' יום – אם הוא הולך ממזרח למערב, או 'מפסיד' יום – אם הוא הולך ממזרח למערב.

כאשר יהודי עובר את קו זה בתוך ימי הספירה, הרי מאחר שמצות ספירת העמר חלה על כל יחיד בפני עצמו כנזכר לעיל, הרי שהוא צריך להמשיך לספר לפי חשבון הימים שלו.

לדגמא: אם אחד נוסע ממזרח למערב, וביום השני לעמר הוא עבר את הקו – הרי שהוא צריך לספר כעת את היום השלישי, למרות שבמקום שאליו הגיע כבר סופרים את היום הרביעי! וכן להפך.

שכן, כאמור לעיל, ספירת העמר אינה מצוה על כלל ישראל – כי אם היא מצוה על כל יחיד בפני עצמו, לספר את הימים שלו, כמה ימים עברו אצלו מאז התחיל בספירת העמר שלו.

ג

מה יקרה כאשר יגיע חג השבועות? במקרה כזה יתחלקו שני ענייני החג אצל אותו יהודי לשני ימים נפרדים: ביום ו' בסיון הוא יחגג את מתן תורה, ביחד עם כל בני ישראל בכל העולם החוגגים את יום זה לפי היום שבו נתנה תורה לראשונה. אך ביום השביעי בסיון (אם עבר ממזרח למערב) או ביום החמישי בסיון – הוא יחגג את חג השבועות מבלי שיוכל לומר בתפלה "זמן מתן תורתנו".

ההוראה מכל זה בעבודת האדם:

עבודת ספירת העמר נועדה לברר את המדות, כפי שאומרים בכל יום בספירת העמר "יתקן מה שפגמתי בספירה". כאשר האדם משלים את ברור כל מדותיו נותנים לו מלמעלה את הענין הזה של התורה – המגיע על ידי ברור המדות.

אך ישנו חלק אחר בתורה שאינו קשור לעבודת האדם, והוא מגיע לכל בני ישראל בשוה ביום ו' בסיון – זהו הענין הנעלה בתורה המגיע כמתנה מלמעלה וגבוה יותר מעבודתם של הנבראים.

(ע"פ 'לקוטי שיחות' חלק ג, עמוד 995)

שאלות חזרה

שיחה א

(1) כיצד פרש רש"י את הכפילות "אמר ואמר"?

.....

.....

(2) כיצד פרש רש"י את הכפילות בהמשך הפרשה?

.....

.....

(3) מה הם שני האפנים ב"כהנים זריזין הן"?

.....

.....

(4) מה הן שתי הבחינות בנפשו של כל יהודי?

.....

.....

(5) מהי העבודה "להזהיר גדולים על הקטנים"?

.....

.....

שיחה ב

(1) מה הקשר בין ספירת העמר למתן תורה?

.....

.....

(2) מה הם שני הענינים בחג השבועות?

.....

.....

(3) מתי אומרים "זמן מתן תורתנו"?

.....

.....

בהצלחה!

היום יום

שבת קדש • ט"ו אייר • ל' לעומר

בימי רבנו הזקן היה שגור בפי התסידים הפתגם: פרוסת הלחם שיש לי, היא שלך כמו שלי. והיו מקדימים תבת "שליך" – שלך כמו שלי.

שורת תניא

פרק מ"ח, המשך.

דרך כלל הן הם בחינת הסתר והעלם המשכת האור והחיות שלא יאיר ויומשך לתחתונים בבחינת גילוי. . כי אם מעט מזער אור הגנוז ונעלם שהוא בבחינת אין סוף ואינו מתלבש. . ונקרא סובב כל עלמין.

מהו "מצמצם"? שהקדוש ברוך הוא מעלים את אורו הגדול שלא יתגלה בתחתונים, כי אלו היה מתגלה – לא היה העולם נברא כפי שהוא עכשו, אלא בטל לגמרי באור האינסופי של הקדוש ברוך הוא. לכן, מצמצם הקדוש ברוך הוא את האור, ורק חיות מועטת ביותר "מתלבשת" בתוך העולם, כדי שיוכל להתהוות ולהתקיים.

האור שהקדוש ברוך הוא לא מצמצם ולא נמשך בעולם (כדי שלא יתבטל העולם לגמרי ממציאותו) – נקרא "סובב כל עלמין". רבנו הזקן מבאר, כי הכוונה במלה "סובב" אינה חלילה במונח הגשמי "נמצא מסביב", אלא "נמצא לא בגילוי". כלומר: האור המצמצם מרגש בעולם, כי הוא מחיה את הנבראים ופועל בהם, ואלו האור הלא מצמצם – לא מרגש בעולמות.

פסק לי פסוקה

אמור כד, כב.

משפט אחד
יהיה לכם
כגר באזורח יהיה
פי אני יהיה
אלהיכם:
אני ה' אלהיכם –
אלהי כלכם, כשם
שאני מיחד שמי
עליכם, כך אני מיחדו
על הגרים.

המצוה היומית

המצוה הרל"ו – הצווי שנצטוונו בדין חובל בחברו, והוא אמרו יתעלה: "וכי יריבן אנשים והכה איש את רעהו" (שמות כא, יח). ואלו הם הנקראים: דיני קנסות. ויש כתוב הכולל דיני קנסות כלם, והוא אמרו יתעלה: "כאשר עשה כן יעשה לו" (ויקרא כד, יט). הכוונה בזה שלוקחים מממונו (מה שהזיק לו) כדי מה שהזיק, כמו שבא בקבלה: אפלו בישו בלבד – הרי אלו גובים מממונו כדי אותו השעור. .

גאולה ומשיח

עצם העבדה שלאחרי כל אריכות הגלות קרוב לאלפים שנה, נמצאים עדין בני ישראל בגלות – אין לה אנס גדול יותר מזה! ואם ישנם כאלו שחושבים ש"טוב להם בגלות"... מכיון שיש להם את האפשרות לעשות ככל העולה על רוחם... – הרי אדרבה: מצב זה מורה על גדל חשכת הגלות, ותכלית הירידה והשפלות כו', עד כדי כך, ש"שמים חשך לאור וימר למתוק"....

כיצד יתכן שיהודי ירגיש בטוב – כאשר כל בני ישראל נמצאים בגלות, כל מלאכי מעלה נמצאים בגלות, ועד שהשכינה עצמה נמצאת בגלות, כדברי רבי שמעון בר יוחאי: "כל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם"? ...!

■ משיחת שבת פרשת בהר ט"ו באייר תשמ"ו; התוועדות ה'תשמ"ו, כרך ג, עמ' 323 - בלתי מוגה.

תפלה לאורח

תכונה של בקר ערב שבת קדש עמדה בחלל השוק. יהודים התרוצצו בקדחתנות בין הדוכנים, משלימים את קניית מצרכי השבת, ממלאים את סליהם דגים, בשר, פירות וירקות. בין הקונים היתה גם אשה צדקת אחת, נכדתו של הגאון רבי יעקב עמדין. זו זכתה להנשא לתלמיד חכם מפלג, שגם ראה ברכה בעסקיו, וכך היו תורה וגדלה על שלחנם.

סמוך לדוכן הדגים עצרה האשה ובחנה את שללם של הדיגים, שהיה פרוש בתצוגת ראווה על השלחנות הארכים: שורות-שורות של דגים טריים ומשבחים.

מאז ומעולם יקרה בעיניה סעודת השבת. דרכה שאין היא מסתפקת במאכלים רגילים, אלא מתאמצת לחפש מאכלים משבחים כדי להרבות את ענג השבת. ולפתע זהו עיניה את שחפשה: דג נדיר ובעל טעם מיוחד, יוצא דפן בגדלו. "זה דג שראוי לכבד בו את השבת", שמחה האשה.

היא נגשה בזריזות אל הדוכן ובקשה לקנות את הדג. המוכר נקב בסכום גבוה, אבל האשה לא נרתעה מהמחיר היקר. שום דבר לא עמד בעיניה אל מול כבודה של השבת. נפרדה האשה מסכום הכסף וקבלה לידיה את הדג המשבח.

בבואה לביתה עמלה האשה על נקיון הדג, ולאחר מכן תבלה אותו ושפתה קדרה על האש. כל אותה עת רחשו שפתייה תפלה לקדוש ברוך הוא: "אם זכיתי להשיג דג גדול ואיכותי כל-כך, אנא זמן לנו אורח חשוב ומכבד לשבת".

נוסף על מצות ענג שבת היתה עוד מצוה חביבה בעיניה – מצות הכנסת אורחים. בקשה אפוא האשה שכשם שזכתה להשיג דג מיוחד זה, לענג בו את סעודת השבת, כך יזכה אותה השם באורח חשוב לכבוד שבת המלכה, שגם הוא יתענג מדג נדיר זה, בבחינת מצוה גוררת מצוה.

הזמן חלף. הכנות השבת הסתיימו, והשבת כבר כמעט פרשה את כנפיה על העיר. בלבה של האשה פעמה התקווה שאולי בכל-זאת תזכה לקיים את מצות הכנסת אורחים, שבה חשקה כל-כך, ואז תהיה שמחתה משלמת.

לפתע נשמע קול עגלה עוצרת סמוך לביתה. הביטה האשה מבעד לחלון, ולהפתעתה

רֹאֲתָהּ יְהוּדֵי זֶקֶן וְהָדוּר פָּנִים יוֹרֵד מִמֶּנָּה וּפְּוֹנָה לְבֵיתָהּ. פָּנָיו הִפִּיקוּ טֹהַר וּקְדוּשָׁה, וְהָאֲצִילוֹת שְׁשׂוּהָ מֵרֹאֲהוּ הֵעִידָה כִּי מִדְּבַר בָּאִישׁ צָדִיק וּמוֹרָם מַעֲם.

חֲדוּהָ גְדוּלָּהּ מִלֵּאָה אֶת לְבָהּ שֶׁל הָאִשָּׁה. בְּלֵב נִרְגָּשׁ מִהָרוּ הָיָא וּבְנֵי מִשְׁפַּחְתָּהּ לִפְתַּח אֶת בֵּיתָם לִפְנֵי הָאוֹרֶחַ הַחֹשֵׁב, אֲףִי שְׁלֹא יֵדְעוּ אֶת זְהוּתוֹ. הָאִישׁ נִמְנָע מִלְּהֻצִּיג לִפְנֵי מֵאֲרָחָיו אֶת עֲצָמוֹ וְאֶת פֶּשֶׁר בּוֹאוֹ, וְהִלְלוּ נִמְנָעוּ מִלְּשֹׂאֹל שְׁאֵלוֹת. עַל־אֲף הַסִּקְרָנוֹת שְׁאִפְפָּה אוֹתָם הִתְיַחֲסוּ לְאוֹרְחָם בִּירֵאת כְּבוֹד.

הֵם לֹא יֵדְעוּ כִּי גַם הָאוֹרֶחַ, הֵלּוֹא הוּא רַבִּי יִצְחָק מִדְּרוֹהוּבִיץ', אָבִיו שֶׁל רַבִּי מִיכָל מְזֻלּוֹצ'וֹב, אֵינּוּ יוֹדֵעַ כָּלֵל לְשֵׁם מָה בָּא לָעִיר הַזֹּאת וּלְבֵית הַזֶּה. מִלְּכַתְחֻלָּה הִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׂבֵת בְּבֵיתוֹ, עִם בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ, וּפְתָאוֹם נִצְטוּהָ מִן הַשָּׁמַיִם לְהִטְלִיט לְכָאן.

כָּל הַשְּׂבֵת טָרְחוּ הַמֵּאֲרָחִים כָּכֵל שְׂבִיכָלָתָם לְהִנָּעִים אֶת שְׁהִיתוֹ שֶׁל הָאוֹרֶחַ בְּמַחֲצָתָם. הוּא מִצְדּוֹ גָּמַל לָהֶם בְּדַבְרֵי תוֹרָה מְשׁוֹכְבֵי נֶפֶשׁ, שֶׁהַשְּׂמִיעַ בְּמַהֲלָךְ סְעוּדוֹת הַשְּׂבֵת. הַתְּנַהֲגוּתוֹ הַקְּדוּשָׁה הִבִּיָּאה אוֹר מִיָּחָד לְכָל בְּנֵי הַבֵּית, וְהִלְלוּ הַבֵּיטוֹ בְּהַשְׁתָּאוֹת בְּצָדִיק הָאֱלֹמוֹנִי שֶׁהִשְׁתַּכֵּן בְּבֵיתָם לְמִשְׁךְ הַשְּׂבֵת.

לְאַחֵר הַסְּעוּדָה הַשְּׁלִישִׁית עָרַךְ רַבִּי יִצְחָק שְׁאֵלֶת חֲלוּם, וּבִקֵּשׁ לְדַעַת לְשֵׁם מָה נִשְׁלַח לְבֵיתָהּ שֶׁל מִשְׁפָּחָה זֹאת. הָאֵם מָטַל עָלָיו לְמַלֵּא מְשִׁימָה רוֹחֶנִית כָּלִשְׁהִי?

הַתְּשׁוּבָה שֶׁקִּבֵּל הַפְתִּיעָה אוֹתוֹ. דַּע לָךְ, אָמְרוּ לוֹ, שֶׁהִגַּעְתָּ לְכָאן רַק כְּדֵי לְשַׂמַּח אֶת בַּעֲלַת הַבֵּית, בַּת קְדוּשִׁים וְצִדְקָת גְּדוּלָּה כְּשֶׁהִיא לַעֲצָמָהּ, שֶׁבְּעֶרֶב שְׂבֵת טָרְחָה וְקִנְיָה דָּג מִבְּחָר לְפֶאֶר בּוֹ אֶת שְׁלֹחַן הַשְּׂבֵת, וּלְאַחֵר מִכֵּן הִרְבֵּתָהּ לְהַתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ מִהַשֵּׁם שִׁישְׁלַח לָהּ אוֹרֶחַ חֹשֵׁב, שִׁיאֲכַל מִן הַדָּג. לָכֵן נִשְׁלַחְתָּ לְשִׁבוֹת כָּאן, בְּמַעֲנֶה לְתַפְלָתָהּ וּלְבִקְשָׁתָהּ שֶׁל הָאִשָּׁה הַזֹּאת. נִפְעַם רַבִּי יִצְחָק מִדְּרוֹהוּבִיץ' לְמִשְׁמַע הַדְּבָרִים. בְּשִׁמְחָה הִתְפַּלֵּל עֲרִיבִית וְעָרַךְ הַבְּדֻלָּה. לְאַחֵר מִכֵּן הִזְמִינוּ אוֹתוֹ בַּעֲלֵי הַבֵּית לְסְעוּדַת 'מְלוּוֹה מְלָכָה', וְהוּא נִעְתָר בְּשִׁמְחָה.

כְּשִׁסִּים אֶת סְעוּדַת 'מְלוּוֹה מְלָכָה', לוֹו הַמֵּאֲרָחִים אֶת רַבִּי יִצְחָק לְמִרְכָּבָה שֶׁהִמְתִּינָה לוֹ כְּדֵי לַצָּאת בַּחֲזָרָה לְבֵיתוֹ, וּבִקֵּשׁוּ לְהַפְרֵד מִמֶּנּוּ לְשְׁלוּם. הֵם הָיוּ נִרְגָּשִׁים עַל הַזְכוּת לְאֲרָחוֹ, וְלֹא חֲדָלוּ מִלְּהוֹדוֹת לוֹ עַל שְׂשֻׁבַת בְּמַחֲצָתָם. עִם זֶה, סִימָן שְׁאֵלָה בְּרוּר רַחֵף עַל פְּנִיָּהֶם: מִיֵּהוּ הָאוֹרֶחַ וּמִדּוּעַ בָּחַר לְשִׁבוֹת בְּבֵיתָם?

הַבְּחִין רַבִּי יִצְחָק בְּתִמְיָהֶם שֶׁל בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה, וּפָנָה אֶל הָאִשָּׁה וְאָמַר: "אֲנִי מוֹדָה לָךְ מְאוֹד עַל הַסְּעוּדוֹת הַמְּשֻׁבָּחוֹת וְעַל כָּל טְרַחְתְּךָ לְמַעֲנֵי, אֲךָ אֲנִי, מִבְּקִשְׁךָ אֲנִי שֶׁתְּחַדְּלִי מִלְּהַתְפַּלֵּל בְּעֶרֶב שְׂבֵת שִׁיזְמֵן לָךְ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹרְחִים מִיָּחָדִים, שֶׁכֵּן בְּגִלָּל תַּפְלָתְךָ נִצְטוּיִתִי לַצָּאת מִבֵּיתִי כְּדֵי לְהִיּוֹת לָכֶם לְאוֹרֶחַ וּלְעֲשׂוֹת עִמָּכֶם אֶת הַשְּׂבֵת..."

סוד המחלקת

אזכרה חגיגית שרתה בעירה רודניק שבפולין. כמה צדיקים התכנסו יחד במעונו של רבי חיים מצאנז, שהתגורר אז ברודניק. התרוממות רוח שרתה בבית המדרש. ופתאום, באמצע תפלת שחרית, ארעה תקרית לא-נעימה.

אלה היו הימים שאחרי פסח שני. שליח הצבור סים את חזרת הש"ץ, ורבי חיים מצאנז הורה לו שלא לומר תחנון, על-פי דברי הזהר הקדוש בענין שבעת הימים שאחרי פסח שני, שבהם שערי גן העדן פתוחים.

אלא שאז נשמע קולו של רבי יחזקאל-שרגא משינובה, בנו-בכורו של רבי חיים. "יסלח לי אבא", אמר רבי יחזקאל-שרגא, "אבל הרמ"א כותב שכל"ג בעמר אין אומרים תחנון, ומזה משמע שבשאר שבעת הימים אומרים תחנון".

רבי חיים עמד על דעתו שאין לומר תחנון, ומנגד טען בנו בתקיפות שחייבים לומר תחנון. בעקבות זאת יצא רבי יחזקאל-שרגא החוצה עם מנין ממקרביו, והם אמרו תחנון וסימו שם את התפלה.

אחרי התפלה נמשך הוכוח בין האב לבנו. זה טוען כך וזה משיב בנמוקים משלו, ושניהם מתבצרים בעמדותיהם. בשלב מסים קרא רבי חיים לעבר בנו: "מצוה אני עליך שלא תדרך עוד על מפתן ביתי!". למשמע הדברים יצא רבי יחזקאל-שרגא מבית הכנסת מבעד לחלון, כדי שלא לעבר על דברי אביו.

בקהל המתפללים נכח גם רבי מרדכי-דב טברסקי מהורניסטיפול, חתנו השמיני של רבי חיים מצאנז. כמו כל הנוכחים היה אף הוא נדהם לנכח העמות הקשה שפרץ פתאום בין האב לבכורו. הדבר היה מפלא בעיניו, שכן הוא הפיר את יחס הכבוד שרחש גיסו הגדול, רבי יחזקאל-שרגא, לאביו.

רבה היתה תדהמתו כאשר נגש אליו חותנו ולחש באזנו: "אינני יודע כיצד זכיתי לבן קדוש שכזה!". רבי מרדכי התעשת במהרה והשיב לרבי חיים: "בעיני אין זה פלא כלל..."

חלפה שעה קלה, ורבי חיים נגש לערך את שלחנו. הוא שלח לקרא אליו את בנו רבי יחזקאל-שרגא, אולם זה סרב לבוא. סרובו עורר עוד יותר תמיהה אצל הנאספים. האמנם החרیפה המחלקת בין השנים עד כדי כך?

חלפו שנים. רבי חיים מצאנז כבר נסתלק לבית עולמו, והניח בנים וחתנים המשמשים

בְּקֹדֶשׁ וְרוּעִים אֶת עֶדֶת חֲסִידֵיהֶם. יוֹם אֶחָד הִזְדַּמֵּן רַבִּי מְרֹדְכִי מֵהוֹרְנִיסְטִיפּוֹל לְצֶאֱנֹז. זֶה הָיָה בְּתוֹךְ שִׁבְעַת הַיָּמִים שְׁאַחֲרֵי פֶסַח שְׁנִי. בְּתַפְלַת שְׁחָרִית הִשְׁתַּתַּף גַּם גִּיסוֹ, רַבִּי יִחְזְקָאֵל-שְׂרָגָא. שְׁלִיחַ הַצָּבוּר, שֶׁהִכִּיר אֶת מִנְהֶגוֹ שֶׁל רַבִּי יִחְזְקָאֵל-שְׂרָגָא לֹאמַר תַּחֲנוּן בְּיָמֵים הָאֵלֶּה, הִחֵל בְּאַמִּירַת תַּחֲנוּן.

וְאוֹלָם אַז פָּנָה אֵלָיו רַבִּי יִחְזְקָאֵל-שְׂרָגָא וּבִקְשׁוֹ לְדַלֵּג עַל הַתַּחֲנוּן וּלְאָמַר קָדִישׁ. "חֲלִילָה לָךְ מְלִשְׁנוֹת אֶת דְּרָכֹךְ שֶׁל אָבִי הַקָּדוֹשׁ!", הִסְבִּיר לְשִׁלִּיחַ הַצָּבוּר אֶת הוֹרָאתוֹ.

הַתְּנַהֲגוֹת זֹו הִפְלִיאוּ מְאוֹד אֶת רַבִּי מְרֹדְכִי. הוּא זָכַר הֵיטֵב אֶת הוֹכּוֹחַ הָעוֹז בֵּין רַבִּי יִחְזְקָאֵל-שְׂרָגָא וּבֵין אָבִיו, וְאֶת דַּעְתּוֹ הַנְּחוּשָׁה שֶׁל רַבִּי יִחְזְקָאֵל-שְׂרָגָא לְמַעַן אַמִּירַת תַּחֲנוּן, עַד כְּדֵי כֹךְ שֶׁיִּצָּא אַז הַחוּצָה וְסִים אֶת הַתַּפְּלָה עִם מַנֵּן מִשְׁלוֹ. אַחֲרֵי הַתַּפְּלָה נִגַּשׁ אֶל גִּיסוֹ וּבִקֵּשׁ לְבַרֵּר אֶת פֶּשֶׁר הַדְּבָר.

חִיוֹךְ עָלָה עַל פָּנָיו שֶׁל רַבִּי יִחְזְקָאֵל-שְׂרָגָא. "אֲסַפֵּר לָךְ דְּבָרִים כְּהוֹיָתֶם", אָמַר. "בְּאוֹתוֹ יוֹם בְּרוּדְנִיק, בְּשַׁעַת שְׁחַר מְקַדְמַת, הִתְכַּוְּנֵנִתִּי לְהַכְנִס אֶל חֲדָרוֹ שֶׁל אָבִי. לִפְתָּע נִפְלָה עָלַי תְּרֻדָּמָה, וְהִנֵּה אָנִי חוֹלֵם חִלּוֹם.

בְּחִלּוֹמִי רָאִיתִי אֶת אָבִי הַקָּדוֹשׁ יוֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ, מְקַף בְּמֵאוֹת חֲסִידָיו, וּלְפָתַע הִכַּל מְסֻבִּים אֶת פְּנֵיהֶם מֵאָבִי, פּוֹנִים אֵלַי וּמְכַרִּיזִים: 'יְחִי רַבֵּנוּ! יְחִי רַבֵּנוּ!', וְאָבִי נוֹתֵר לְבָדוֹ עַל כִּסְאוֹ.

הַתְּעוֹרְרָתִי מִן הַחִלּוֹם נִרְעַשׁ וְחָרַד. רָאִיתִי בְּכֹךְ רִמּוֹז מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁעַל אָבִי לְהַעֲבִיר אֶת שְׂרֵבִיט הַהִנְהָגָה אֵלַי, וּמֵאַחֵר שֶׁ'אֵין מַלְכוּת נּוֹגַעַת בְּחִבְרָתָהּ', הָרִי הַמְּשַׁמְעוֹת הַנּוֹרָאָה שֶׁל הַדְּבָרִים הַיָּא שְׁאָבִי עֲתִיד לְהִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם כְּדֵי לִפְנוֹת אֶת כִּסְאוֹ בְּעַבּוּרִי. חֲרָדָה גְּדוֹלָה מְלָאָה אֶת לְבִי.

רֵאשִׁית כָּל נִדְרָתִי לְהַתְּעַנּוֹת 'תַּעֲנִית חִלּוֹם'. כְּשֶׁנִּרְגַּעְתִּי מֵעֵט יִגְעָתִי אֶת מוֹחִי בְּחִפּוּשׁ עֲצָה, וּבְסִיעָתָא דְשָׁמַיָא עָלָה הַדְּבָר בְּיָדִי. הִגַּעְתִּי לְמִסְקָנָה שֶׁהִכָּלֵל 'אֵין מַלְכוּת נּוֹגַעַת בְּחִבְרָתָהּ' תִּקְנֵךְ רַק כְּשֶׁמְדַבֵּר בְּאוֹתָהּ מִמְּלָכָה, אֵךְ כְּאֶשֶׁר אֵלֶּה שְׁתֵּי מַמְלָכוֹת נִבְדָּלוֹת – אֵין כָּאֵין 'נִגְיָעָה'.

הִחֲלַטְתִּי אִפּוּא לִיצוּר מֵעֵין 'הַתַּפְּלָגוֹת' מֵאָבִי, עַל-יְדֵי מִנְהֶג שׁוֹנֶה, וּבְכֹךְ לְהַצְהִיר שֶׁהִנֵּה קָמוּ לָהֶן שְׁתֵּי מַמְלָכוֹת נִבְדָּלוֹת, וְשִׁתִּיחֵן יְכוּלוֹת לְהִתְקַיֵּם בָּהֶן בְּעַתָּה.

הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה אָכֵן הִסִּיר אֶת הַקְּטְרוּג מֵעַל רֵאשׁוֹ שֶׁל אָבִי וְהִגְזִירָה חֲלָפָה, אוֹלָם עֲדִין הָיִיתִי שְׂרוּי בְּתַעֲנִית חִלּוֹם, וְלָכֵן לֹא יָכַלְתִּי לָבוֹא לְסַעוּדָה עִם אָבִי.

וּבְאֶשֶׁר לְמִנְהֶג כָּאֵין, בְּצֶאֱנֹז – הָרִי שְׁאֵין לְשִׁנּוֹת מִכְּפִי שֶׁהוֹרָה אָבִי", חָתַם רַבִּי יִחְזְקָאֵל-שְׂרָגָא אֶת דְּבָרָיו.